

expressieve werken: het huwelijk van Maria uit het bezit van koning Carol II van Roemenië, een onvoltooide opzet, maar met dat extatisch brio geschilderd in grijzen, blauw en geel, waarin de mystieke ontroerende toenadering der figuren in het zachte buigen en bewegen der slanke gestalten behouden bleef.

Men kan aan het opsommen blijven, voor Hollanders stellig even interessant als voor Franschen is de zeer gedocumenteerde expositie van Descartes¹⁾, gedenkend den dag dat 300 jaar geleden te Leiden diens Discours de la méthode werd gedrukt, een goed inlichtenden catalogus houdt men er aan over. Het meest imponeerende echter wat in deze maanden in Parijs te zien is, is in de vitrines neergelegd in de Salle Mazarine van de Bibliothèque Nationale, waarin de schoonste Fransche geïllumineerde handschriften, van de achtste tot de zestiende eeuw opengeslagen waren. Op de groote expositie lagen er een vijftigtal, ingezonden uit niet minder dan 23 meest Fransche bibliotheken. Hier lag een keuze van meer dan twee honderd uit één en dezelfde bron! Nogmaals beleeft men hier, intiemer en directer dan men vermoed had te kunnen ondergaan, de vroege middeleeuwen in die toevallig bewaard gebleven kerkboeken, die nog verhelderend getuigen van de oneindige devotie eener vaste innerlijke geloofskracht. Of dit nu een Iersch vlechtmotief is, of het rythme der wuivend zegenende gebaren, of de eendere sterke booglijnen om den strakken starend-geloovigen blik der oogen, het was telkens moeilijk vooruit te gissen, waar men den innigen gevoelsdrang van het leven het sterkst zou ontmoeten. Maar tot de kern van het middeleeuwsche artistieke gebeuren kon men echter stellig doordringen. Men stond hier aan de bronnen zelf. Dood-op en als verslagen door de schoonheid, overweldigd en verrijkt, zoo nam men tenslotte met moeite afscheid.

v. G.

DE 19DE EEUW BIJ DE CHEFS D'OEUVRE DE L'ART FRANÇAIS

De ruime opstelling der middeleeuwsche kunst heeft veel gevraagd van de beschikbare zalen aan de quai de Tokio. Zooveel, dat bij het naderen der 19de eeuw blijkbaar de minste zalen overbleven; nauw, matig van licht en een gedrang van teekeningen en schilderijen, in ruimten, die soms meer op gangen dan op tentoonstellingszalen geleken. Zoo dicht opeen geleek die 19de eeuw inderdaad een stapeling van ongelijke grootheden. Een onweer soms, als Courbet, Millet, Rousseau, Daumier nabuurschap hadden, een pastorale, sereen en stil, waar Corot woonde en het beweeglijke leven en geroezemoes der burgers en arbeiders, waar Manet, Renoir, Degas zetelden. Denk daar tus-

¹⁾ Belangwekkend was dat op het internationale zomercongres van Philosophie, onder voorzitterschap van Henri Bergson, van de 200 voordrachten er niet minder dan 67 aan Descartes of diens denkmethode waren gewijd.